

РЕЦЕНЗИЯ

**От Проф. д-р Мира Стефанова Кожухарова, дм
Заместник директор на НЦЗПБ
Завеждащ отдел "Епидемиология и надзор на заразните болести"**

*Председател на научно жури,
определено със заповед № 422/11.09.2014 г. на Директора на НЦЗПБ за провеждане на
обявен в ДВ бр. 45 от 30.05.2014 г. конкурс за заемане на академичната длъжност
"професор" в област на висшето образование 7 "Здравеопазване и спорт" по
профессионален направление 7.1. "Медицина", научна специалност "Вирусология"
за нуждите на отдел "Вирусология" на НЦЗПБ*

За участие в конкурса са подадени документи от един кандидат – Доц. д-р Павел Богданов Теохаров, дмн, Завеждащ отдел "Вирусология" на НЦЗПБ.

Биографични данни и кариерно развитие

Доц. Павел Богданов Теохаров е роден на 16.09.1954 г. в София. През 1979 г. завърши медицина в Медицинска академия, София. От 1979 г. до 1983 г. работи като ординатор в ХЕИ в Плевен. През 1983 г. след спечелване на конкурс е избран за научен сътрудник в НЦЗПБ, Отдел Вирусология, лаборатория "Хепатитни вируси", където преминава цялото му професионално развитие. През 1984 г. придобива специалност "Вирусология" по номенклатурата на МЗ, от 1991 г. е завеждащ лабораторията "Хепатитни вируси", а от 2010 г. и понастоящем оглавява Отдела по Вирусология на НЦЗПБ.

От 2001 г. е Национален консултант по вирусология на МЗ.

През 1989 г. защитава дисертация *"Проучване върху култивирането на хепатитния A вирус в клетъчни култури и разработка на тестове за диагностика на вирусен хепатит тип A"* и придобива образователната и научна степен "доктор", а през 1999 г. е избран за ст.н.с. II ст.

През 2013 г. успешно защитава дисертационен труд с тема *"Проучвания върху етиологията на вирусните хепатити, разпространението и специфичната профилактика на основните хепатотропни вируси и разпространението на други потенциално хепатотропни вируси в България"* и придобива научната степен "доктор на науките".

Член е на Научното медицинско дружество по Микробиология към Съюза на учените в България и на Европейското Дружество по Клинична Микробиология и Инфекциозни болести (ESMID).

Доц. П. Теохаров има добра езикова култура и отлична компютърна грамотност. Владее писмено и говоримо руски и английски език.

Научноизследователска дейност

За участие в конкурса доц. П. Теохаров представя общо 139 публикации и участия в научни форуми. От тях: 2 автореферата на дисертационните му трудове; 71 участия в научни форуми; 68 публикации.

Публикациите в чуждестранни научни списания са общо 14, в престижни издания като Infection, Sex Transmit Infect, J of Hosp Infect, J of Med Vir, Pediatr Infect Dis J, J of Med Vir, с общ импакт фактор 21.146. От тях 9 са публикувани след придобиването на академична длъжност "доцент", с общ импакт фактор 17.725.

От общо 51 публикации в български научни издания, 23 са публикувани след придобиване на академична длъжност "доцент". През този период доц. Теохаров има публикувани още: 1 монография и 2 участия в съавторство в написването на 1 монография и 1 учебник по Клинична вирусология за студенти по медицина, стоматология и биология.

Доказателство за личния принос на доц. Теохаров в публикуваните проучвания е фактът, че в 34 от публикациите той е първи/ или последен автор.

Общият брой участия в конгреси и конференции на доц. Теохаров е 70 (22 в чужбина и 48 в страната), като 44 са след придобиването на академична длъжност "доцент".

Справката за цитиранията на трудовете на доц. Теохаров показва, че от общо 293 цитирания, в публикации на български са 105, а в чуждестранни научни списания и други публикации на латиница – 188, голямата част от които са в списания с импакт фактор.

За активната научно-изследователска дейност на доц. Теохаров свидетелства и участието му в международни и национални изследователски проекти с важен научен и научно-приложен принос: EU PROJECT INTERREG II – Seroepidemiology Study of Hepatitis C and B Viral Infection Prevalence in Bulgaria and Northern Greece; QLKL-CT-2000-00542 European Sero-Epidemiology Network 2 (ESEN 2), Генотипна характеристика на HCV сред инжекционно употребяващи наркотични вещества; Токсикологична оценка на имунната функция на работещи с професионална експозиция на пестициди – EUROPIT QLRT-2001-00211, Разпространение, съвременна епидемиологична характеристика и молекулярно-генетични маркери на хепатит В вирусната инфекция в Пловдивска област; Серологично и молекулярно-биологично проучване на HIV и хепатитни конфекции в България.

Научноизследователската дейност на доц. Теохаров в продължение на 30 години е ориентирана към проблемите, свързани с хепатотропните вируси – диагностика и молекулярно-биологична характеристика на хепатотропните вируси, разпространение и епидемиологични особености, профилактика и контрол. В голямата си част работите му в областта на хепатологията са свързани и представляват логично продължение на негови предходни проучвания, демонстрирайки последователен подход на автора към детайлно и всестранно обхващане на един проблем с постоянно нарастваща значимост в световен мащаб.

Научноизследователската дейност на доц. П. Теохаров може да се групира както следва:

- **Проучвания върху хепатитния А вирус (HAV):** култивиране в клетъчни култури, разработване на тестове за откриване на маркери за идентификация на HAV и на тотални антитела (anti-HAV IgG /IgM), молекулярно-генетична характеристика на HAV, циркулиращи в България, особености при диагностиката на HAV инфекция, сероепидемиологична характеристика и възрастова специфика на разпространението на HAV в България, възможности за ефективна ваксинопрофилактика.

- **Проучвания върху хепатитния В вирус (HBV):** молекуларно-генетична характеристика и разпространение на HBV в България, количествено определяне на HBV DNA при бессимптомни носители на HBsAg с цел прогнозиране по-нататъшното развитие на инфекцията и при пациенти с HBV моно-инфекция, HBV-HIV коинфекция и спонтанно елиминиране на HBV, особености при диагностиката на HBV, ваксинопрофилактика на HBV инфекцията (първичен имунен отговор, продължителност на хуморалния имунитет и имунна памет при деца, ваксинирани при раждане с рекомбинантни ваксини срещу HBV), първичен имунен отговор и продължителност на протективния хуморален имунитет при здравни работници и при лица с рискови фактори за субоптимален имунен отговор (пациенти на хемодиализа, селскостопански работници с професионална експозиция на пестициди).
- **Проучвания върху хепатитния С вирус (HCV):** молекуларно-генетична характеристика на HCV в България (пациенти с остръ и хроничен вирусен хепатит тип С, при пациентите с пост-трансфузионен хепатит (отрицателни за HBV) и пациенти на хемодиализа, хемофилици, лица с данни за интравенозна употреба на наркотични вещества и кръвни донори), молекуларни изследвания за репликация на HCV при HIV/HCV ко-инфектирани болни, сероепидемиологична характеристика на разпространението на HCV в България, особености в диагностиката и клиничното протичане на острата HCV инфекция, роля на HCV за развитие на porphyria cutannea tarda (PCT) при български пациенти.
- **Проучвания върху хепатитния Е вирус (HEV):** дял на хепатит Е вирусната инфекция при пациенти с остри не-A, не-C (NANC) вирусни хепатити, молекуларно-генетична характеристика и разпространение на HEV в България.
- **Проучвания върху разпространението на потенциално хепатотропни вируси в България:** Разпространение на Епцайн-Бар вирус (EBV), Цитомегаловирус (CMV) и Херпес симплекс вирус (HSV) сред населението в България.

Анализът на публикуваните проучвания на доц. П. Теохаров дава основание да се посочат голям брой научни приноси както с оригинален характер, така и такива, които обогатяват съществуващи знания, или имат съществено научно-приложно значение за вирусологията, епидемиологията и клиничните познания в областта на вирусните хепатити.

Доц. П. Теохаров поставя началото на изучаването на HEV инфекцията в България. Резултатите от неговите проучвания са първи в страната и доказват, че разпространението на хепатитния Е вирус (HEV) сред населението на България има епидемиологично значение. Етиологичното разшифроване на острите NA-NC вирусни хепатити показва, че съществена част от тях се причиняват от HEV. Принос е и определянето на генотип 3 със субтипове f, e и i на HEV при български пациенти.

Значителни са приносите на доц. Теохаров в областта на молекуларно-биологичната характеристика на хепатотропните вируси в България, като получените резултати от генотипирането на HAV, HBV и HCV наред с безспорната си научна стойност имат и конкретно практическо значение. Филогенетичният анализ на HAV изолати от български пациенти показва, че 47% са от субтип 1A и 53% от субтип 1B на HAV, циркулирали в два съседни региона (Западна и Централна България). Определено е генотипно разпределение на HBV при пациенти с остра и хронична хепатит В вирусна инфекция, положителни за HBV DNA и за HBsAg. Установена е степента на еволюция на HBsAg/ Reverse Transcriptase gene на HBV при генотипове/ субгенотипове D1 и A2.

на HBsAg/ Reverse Transcriptase gene на HBV при генотипове/ субгенотипове D1 и A2. Направена е генотипна характеристика на HCV в България при болни с оствър и хроничен вирусен хепатит тип C, с пост-трансфузионен хепатит (отрицателни за HBV) и пациенти на хемодиализа и хемофилици; за първи път в България е проучено генотипното разпределение на HCV при лица с данни за интравенозна употреба на наркотични вещества.

В най-голямата сероепидемиологично проучване върху разпространението на хепатитните вируси HAV, HCV и HBV, провеждано сред населението на България, са установени нивата на ендемичност за страната и в най-големите градове – средно, и по възрастови групи. При изследване на асимптоматични носители на HBV е показано, че 13% от тях са застрашени от по-нататъшно неблагоприятно развитие на HBV инфекцията. Проследено е и спонтанно елиминиране на HBV, дефинирано като загуба на HBsAg и HBV DNA.

Съществен принос за стратегията на ваксинопрофилактика на HBV инфекцията в България имат резултатите от проучванията на първичния имунен отговор, продължителността на хуморалния имунитет и имунната памет при деца, ваксинирани при раждане с рекомбинантни ваксини срещу HBV. Проучен е и първичният имунен отговор и продължителност на протективния хуморален имунитет при здравни работници и при лица с рискови фактори за субоптимален имунен отговор (пациенти на хемодиализа, селскостопански работници с професионална експозиция на пестициди).

Публикуваните резултати от проучванията върху особеностите в диагностиката на HAV, HBV и HCV инфекцията имат принос както за усъвършенстване на лабораторната диагностика на вирусните хепатити, така и за точното интерпретиране на резултатите в клиниката.

Принос е и извършеното за първи път в България проучване върху разпространението на потенциално хепатотропния вирус Херпес симплекс (HSV) сред населението на страната.

Като отделен принос може да се разглежда монографията "Основни хепатотропни вируси в България – характеристика, диагностика, разпространение, специфична профилактика". В нея се съдържат в синтезиран вид резултати от провежданите в продължение на години научни разработки на доц. Теохаров, които са единакво полезни за вирусолози, епидемиолози и клиницисти.

Учебно-преподавателска дейност

От постъпването си в НЦЗПБ доц. Теохаров участва във всички форми на учебно-преподавателската дейност на Отдела по вирусология – време, за което е натрупал голям преподавателски опит.

Доц. Теохаров участва в следдипломното обучение и продължаващото обучение на лекари и биолози по специалност вирусология както в курсовете, провеждани в НЦЗПБ, така и в индивидуалното обучение на специализанти; в курсове по програмата на BIO-RAD; изнася лекции по вирусология на студенти. Председател е на държавни изпитни комисии за зачисляване и придобиване на специалност. Бил е ръководител на 5 специализанти по вирусология, на 2 дипломанти от Биологичния факултет на СУ "Климент Охридски" и на 1 докторант, успешно защитил дисертация за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

Средната учебна натовареност на доц. Теохаров за периода 2009-2013 г. е 262 часа годишно.

Доц. Теохаров участва в разработването на учебни материали за СДО по вирусология, съавтор е в авторския колектив на учебник по Клинична вирусология за студенти по медицина, стоматология и биология.

Заключение

Считам, че кандидатът в конкурса доц. д-р Павел Богданов Теохаров, дмн, отговаря на условията за заемане на академичната длъжност "професор", посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и в Правилника за прилагането му, както и в Правилника на НЦЗПБ за прилагане на закона.

Той има специалност по вирусология, придобил е образователната и научна степен "доктор" и научната степен "доктор на науките", има достатъчна учебна застост и богат опит като преподавател и ръководител на дипломанти, докторанти и специализанти, придобит при последователното му кариерно развитие от научен сътрудник до доцент.

Развива активна научна и публикационна дейност, свидетелство за което са постигнатите наукометрични показатели.

В областта на хепатотропните вируси доц. Теохаров е безспорен авторитет, а цялостната му работа го характеризира като изграден изследовател с доказани творчески възможности и с голям опит като ръководител на научен колектив.

На основание значимостта на приносите и на общата положителната оценка на кандидата, препоръчвам на колегите от научното жури да бъде изгответо предложение до уважаемите членове на Научния съвет на НЦЗПБ за вземане на решение за избор на доц. д-р Павел Богданов Теохаров, дмн, Завеждащ отдел "Вирусология" на НЦЗПБ за заемане на академичната длъжност "професор" в област на висшето образование 7 "Здравеопазване и спорт" по професионално направление 7.1. "Медицина", научна специалност "Вирусология".

20. 10. 2014 г.

Рецензент:

Проф. д-р Мира Кожухарова, дм